

STORTINGET

Innst. 347 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:243 S (2024–2025)

**Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Torgeir Knag Fylkesnes, Ingrid Fiskaa og Freddy
André Øvstegård om mer makt for arbeidsfolk**

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fullt skattefradrag for fagforeningskontingent.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer full innsynsrett for tillitsvalgte i lønns- og arbeidsvilkår.
3. Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene vurdere lovbestemmelser som sikrer at tvungen lønnsnemnd ikke misbrukes til å svekke arbeidstakernes maktposisjon i arbeidskonflikter, og komme tilbake til Stortinget med sak om dette.
4. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gjennomgang av arbeidsmiljøloven, i samarbeid med partene, med sikte på å styrke tillitsvalgtes lovbestemte mandat og rolle, for eksempel ved å erstatte kan-bestemmelser med skal-bestemmelser hvor det angår tillitsvalgtes lovgitte verktøy, og komme tilbake til Stortinget med forslag.
5. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å gi arbeidsgivere sterkere plikter til å gjennomføre medvirkning med tillitsvalgt, særlig ved spørsmål om tilrettelegging på arbeidsplassen ved sykdom, HMS og seniorers arbeidsdeltakelse, og å

inkludere sanksjoner mot arbeidsgiver ved brudd på slike medvirkningsplikter.

6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi tjenestemannsorganisasjonene i staten en formalisert rett til deltakelse i styringsdialogen mellom departementer og virksomheter for å ivareta medbestemmelsen til de ansatte i virksomhetene.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at staten utvikler gode tilskudds-, låne- og garantiordninger for arbeiderstyrte bedrifter.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke representasjon av ansatte i bedriftsstyrer og utvide retten til representasjon til også å gjelde mindre bedrifter.
9. Stortinget ber regjeringen utrede med sikte på innføring av en form for lønnstakerfond i deler av næringslivet, hvor en andel av overskuddet i bedriftene settes av i et fond eid av de ansatte i fellesskap, for demokratisering og oppkjøp av andeler i bedriftene.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 24. april 2025 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 4. mai 2025 følger vedlagt. Svarbrevet ligger som vedlegg til innstillingen.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det åpnet for skriftlig innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tone E. Berge Hansen, Per Vidar Kjølmoen, Torbjørn Vereide og Bente Irene Aaland, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Alf Erik Bergstøl Andersen og Dagfinn Henrik Olsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstøl og lederen Freddy André Øvstegård, fra Senterpartiet, Stian Bakken, og fra Rødt, Emma Watne, viser til Representantforslag 243 S (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Ingrid Fiskaa og Freddy André Øvstegård om mer makt for arbeidsfolk.

Komiteen viser til at det i forslaget fremmes en rekke tiltak som angår arbeidstakers innflytelse og rettigheter i arbeidslivet.

Komiteen påpeker at forslagene forutsetter samarbeid med partene i arbeidslivet.

Komiteen viser for øvrig til de enkelte partiers merknader til representantforslagets ulike forslag nedenfor.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet peker på at et organisert arbeidsliv med sterke fagforeninger, faglige rettigheter og tariffavtaler er en forutsetning for et trygt og godt arbeidsliv, og at det derfor er et viktig mål at flere skal organisere seg. Et velorganisert arbeidsliv er også en forutsetning for et trygt familieliv.

Skattefradrag for fagforeningskontingent er et viktig insentiv for organisering, og derfor ble skattefradraget for fagforeningskontingenten mer enn doblet under Arbeiderpartiet-Senterpartiet-regjeringen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Støre den 1. mai i år varslet at den vil foreslå en ytterligere økning av dette skattefradraget, til minst 10 000 kroner, i løpet av neste stortingsperiode.

Disse medlemmer mener at det å styrke fagforeningenes rolle og myndighet er avgjørende for å øke organisasjonsgraden, og viser til at det er gjort flere styrkinger av fagforeningenes rolle og myndighet i den inneværende stortingsperioden, for eksempel gjeninnføring av kollektiv søksmålsrett ved ulovlig innleie, og utvidelse av arbeidsgivers lovbestemte drøftingsplikt. Gjennom å ta initiativ til lovforslag som utvider ordningene med verneombud og arbeidsmiljøutvalg, har arbeidstakernes medvirkning i saker som angår arbeidsmiljøet blitt styrket. Det har også blitt innført lovbestemmelser om at heltid skal være hovedregelen i arbeidslivet, den generelle adgangen til midlertidig ansettelser har blitt fjernet, og det er blitt strammet inn på regelverket for innleie fra bemanningsforetak.

Disse medlemmer understreker at det må flere virkemidler til for å nå målet om at flere skal organisere seg. Disse medlemmer støtter regjeringens arbeid med å legge til rette for et godt partssamarbeid fremover, både sentralt og lokalt, og støtter videre at arbeidet for å øke kunnskapen om fagforeningenes rolle blant annet i skolen, i lederutdanningene og på arbeidsplassene fortsetter.

Disse medlemmer mener ansattes rett til representasjon i foretakenes styrende organer er avgjørende rettigheter som sørger for at arbeidstakere kan ta del i beslutninger som gjelder arbeidsplassen. Dagens regelverk gir de ansatte rett til representasjon i styrende organer i de fleste foretaksformer. Stort sett forutsetter rett til representasjon et visst antall ansatte i virksomheten, normalt flere enn 30. Senkning av denne terskelen har vært vurdert tidligere, blant annet i Meld. St. 29 (2010–2011) Felles ansvar for eit godt og anstendig arbeidsliv punkt 14.6.1, hvor det blant annet ble vist til at det i mindre selskap ofte er få eiere og små styrer, og at en slik lavere terskel derfor vil kunne føre til en utvidelse av styrene i en rekke selskap. Disse medlemmer mener at dagens regelverk ikke er til hinder for ansatte-representasjon i de styrende organer, heller ikke i mindre foretak.

I likhet med forslagsstillerne er disse medlemmer opptatt av at ordningen med tvungen lønnsnemnd ikke misbrukes, og viser til at det høsten 2023 ble nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe som fikk mandat til å se nærmere på bruken av tvungen lønnsnemnd, og eventuelt å foreslå tiltak som kan bidra til å redusere behovet for inngrep. En samlet arbeidsgruppe ga der uttrykk for at dagens system i all hovedsak fungerer godt og at de har tillitt til myndighetenes faglige vurderinger.

Disse medlemmer mener det gode med trepartssamarbeidet er at både problemer og løsninger diskuteres med partene. Tett og god dialog med arbeidslivets parter er avgjørende for blant annet i fellesskap å løse krevende spørsmål. Dette gjelder både med hensyn til hvilke arbeider som skal igangsettes, og innholdet i det. Disse medlemmer understreker viktigheten av at regjeringen, i samarbeid med partene, fortsetter arbeidet med å styrke det organiserte arbeidslivet og arbeidstakernes stilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at den norske modellen med et sterkt trepartssamarbeid har skapt et arbeidsliv med høy tillit, lav konflikt og god omstillingsevne. I motsetning til mange andre land har vi klart å kombinere sterke rettigheter for ansatte med høy produktivitet og fleksibilitet som gagner hele samfunnet. Det vil Høyre verne om. Disse medlemmer viser til STAMIs «Faktabok om arbeidsmiljø og -helse 2024», der det kommer frem at 83 pst. av alle

sysselsatte er ganske eller svært fornøyde med jobben. Disse medlemmer viser videre til at norske arbeidstakere rapporterer høy grad av jobbtilfredshet, motivasjon og tilhørighet til jobben.

Disse medlemmer er opptatt av å legge til rette for et godt organisert arbeidsliv, hvor arbeidstakernes rettigheter ivaretas, og hvor de unge får en god start på yrkeskarrieren. Å øke de unges kunnskap om rettigheter, plikter og trepartssamarbeidet er viktig. Disse medlemmer viser til Stortingets behandling av Innst. 52 S (2024–2025), jf. Representantforslag 178 S (2023–2024) om å la unge jobbe mer og skatte mindre, der Høyres forslag om at Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som kan øke organisasjonsgraden blant unge, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte, fikk flertall.

Disse medlemmer støtter ikke forslagene i dette representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at et organisert arbeidsliv med sterke fagforeninger, faglige rettigheter og tariffavtaler er avgjørende for å utjevne maktforholdene i arbeidslivet, hindre utnyttelse av arbeidsfolk og bidra til små forskjeller.

Disse medlemmer påpeker at delen av verdiskapingen som går til eierne, har økt, mens den delen som går til arbeidstakerne, har sunket de siste årene. Organisasjonsgraden har på tross av rekordmange LO-medlemmer gått sakte ned, fra toppen på 57 pst. på 80-tallet til under 50 pst. de siste årene. I mange bransjer meldes det om trakassering av tillitsvalgte og hindring av fagorganisering. Med dette som bakteppe har den økonomiske ulikheten økt de siste tiårene. Særlig har ulikheten blitt stor i formue. De ti prosent rikeste sitter nå på over halvparten av all formuen i landet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det viktigste som kan gjøres for å gi arbeidsfolk mer makt og innflytelse i eget arbeidsliv, er å fremme sterkere organisering. Den viktigste jobben gjøres av tillitsvalgte, fagforeninger og forbund. Samtidig mener disse medlemmer at politikken kan legge bedre til rette for det faglige arbeidet, og at det kan endres på systemer og lover slik at ansatte får mer innflytelse. Gjennom å legge til rette for at flere organiserer seg i fagforeninger, og ved god lovregulering, vil disse medlemmer påvirke maktforholdene i arbeidslivet i arbeidstakernes favør og dermed bidra til at makt og rikdom blir mer rettferdig fordelt.

Disse medlemmer påpeker at samtlige forslag må innebære tett samarbeid med parter i arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker at forslaget innebærer et betydelig inngrep i arbeidsgivers styringsrett og virksomhetenes handlingsrom. Dette er i strid med et balansert og flek-

sibelt arbeidsliv, som er en forutsetning for høy sysselsetting og omstillingsevne.

Disse medlemmer viser til at forslagene også innebærer en betydelig politisering av organisasjonsfriheten. Dette utfordrer grunnleggende prinsipper i privat eiendomsrett og næringsfrihet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet går imot samtlige forslag i representantforslaget og viser til sine merknader til forslag 3 og 4 i representantforslaget.

Representantforslagets forslag 1

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at partiet i budsjettenighetene med regjeringen i denne stortingsperioden har økt fagforeningsfradraget jevnt. Dette er en investering i et mer organisert arbeidsliv.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener målet må være fullt skattefradrag for hele fagforeningskontingenten.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fullt skattefradrag for fagforeningskontingent.»

Representantforslagets forslag 2

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at innsyn i virksomheten er viktig for at tillitsvalgte skal kunne gjøre en god jobb. I dag er praksis ulik knyttet til avtaler. Disse medlemmer mener at full innsynsrett for tillitsvalgte i lønns- og arbeidsvilkår er grunnleggende, og dermed må sikres for alle tillitsvalgte. Regjeringen må gå i dialog med partene om dette.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer full innsynsrett for tillitsvalgte i lønns- og arbeidsvilkår.»

Representantforslagets forslag 3

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt slår fast at streikeretten må hegnes om og styrkes, og at det finnes flere eksempler på at regjeringen må stanse streiker på tynt grunnlag ved bruk av tvungen lønnsnemnd. Disse medlemmer påpeker at Norge ved flere anledninger har blitt kritisert for å ha benyttet seg av brede og lite restriktive kriterier for å iverksette tvungen lønnsnemnd, særlig av ILOs organisasjonsfrihetskomité.

Disse medlemmer vil advare om en utvikling der arbeidsgiver misbruker eller spekulerer i tvungen lønnsnemnd, og er sterkt kritiske til at arbeidsgiversiden har såpass ensidig mulighet til å stoppe en lovlig streik, selv om arbeidstakersiden har hatt et ansvarlig streikeuttak og gitt nødvendige dispensasjoner. Disse medlemmer mener derfor det bør gjøres et lovarbeid i samarbeid med partene for å stramme opp lovverket på dette området.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene vurdere lovbestemmelser som sikrer at tvungen lønnsnemnd ikke misbrukes til å svekke arbeidstakeres maktposisjon i arbeidskonflikter, og komme tilbake til Stortinget med sak om dette.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet over mange år har hatt et kritisk blikk på tvungen lønnsnemnd, men har støttet lovproposisjonene om tvungen lønnsnemnd fordi partene innenfor de rammer som gjelder i norsk arbeidsliv, har en restriktiv holdning til bruk av tvungen lønnsnemnd.

Dette medlem viser til statsrådets svarbrev:

«Allerede høsten 2023 nedsatte vi derfor en partsammensatt arbeidsgruppe som fikk mandat å se nærmere på bruken av tvungen lønnsnemnd, og eventuelt å foreslå tiltak som kan bidra til å redusere behovet for inngrep. En samlet arbeidsgruppe ga en uttrykk for at dagens system i all hovedsak fungerer godt og at de har tillitt til myndighetenes faglige vurderinger.»

Dette medlem går på denne bakgrunn imot forslag 3 i representantforslaget.

Representantforslagets forslag 4

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at tillitsvalgte i flere, gjerne mindre organiserte sektorer der arbeidstakerne står svakere, melder om at tillitsvalgtes arbeid blir vanskelig gjort av useriøse arbeidsgivere. Disse medlemmer mener derfor det er på tide å sette i gang et lovarbeid sammen med partene med sikte på å gjennomgå arbeidsmiljølovens forskjellige bør- og kan-bestemmelser knyttet til tillitsvalgtes lovbestemte rettigheter, rolle og verktøy og foreslå å erstatte disse med skal-bestemmelser.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gjennomgang av arbeidsmiljøloven, i samarbeid med partene, med sikte på å styrke tillitsvalgtes lovbestemte mandat og rolle, for eksempel ved å erstatte kan-bestemmelser med skal-bestemmelser hvor det angår tillitsvalgtes lovgitte verktøy, og komme tilbake til Stortinget med forslag.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Innst. 486 S (2024–2025), jf. Representantforslag 174 S (2024–2025), hvor Senterpartiet fremmer eget forslag om dette.

Dette medlem går på denne bakgrunn imot forslag 4 i representantforslaget.

Representantforslagets forslag 5

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til debatter om sykefravær, arbeidsinkludering og behovet for at flere står lenge i jobb. Disse medlemmer viser til at en grunnleggende del av svaret på disse spørsmålene handler om arbeidstakerne og deres tillitsvalgtes mulighet til å kunne kreve tilrettelegging på hver enkelt arbeidsplass. Det systematiske arbeidet for å gjøre tilpasninger for å unngå sykdom eller utstøting er fremdeles altfor svakt i store deler av arbeidslivet, da blant annet STAMI viser til at omkring 1/3 av sykefraværet skyldes forhold på jobb. Disse medlemmer mener derfor det må igangsettes et utredningsarbeid i samarbeid med partene i arbeidslivet om å finne sterkere verktøy for medvirkning til tilrettelegging, samt sanksjoner rettet mot arbeidsgiver der arbeidsgiver ikke innfrir på dette arbeidet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å gi arbeidsgivere sterkere plikter til å gjennomføre medvirkning med tillitsvalgt, særlig ved spørsmål om tilrettelegging på arbeidsplassen ved sykdom, HMS og seniorers arbeidsdeltakelse, og å inkludere sanksjoner mot arbeidsgiver ved brudd på slike medvirkningsplikter.»

Representantforslagets forslag 6

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at de ansattes organisasjoner i staten og deres medbestemmelse over virksomhetsstyring er viktig, men at praksisen varierer. Derfor er det behov for å formalisere denne retten.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi tjenestemannsorganisasjonene i staten en formalisert rett til deltakelse i styringsdialogen mellom departementer og virksomheter for å ivareta medbestemmelsen til de ansatte i virksomhetene.»

Representantforslagets forslag 7

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det er positivt at ansatte eier sin egen arbeidsplass. Dette er demokratisk, og

erfaringene med en rekke forskjellige eksempler på arbeiderstyrte bedrifter, samvirker, kooperasjoner og lignende løsninger viser at slike eierformer bidrar til at overskuddet i større grad reinvesteres i virksomheten, og at lønnsforskjellene holdes lavere enn ellers. Likevel er det ofte vanskelig for ansatte å få lån eller andre økonomiske betingelser som skal til for å eie sin egen arbeidsplass, og derfor er det behov for egne ordninger.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at staten utvikler gode tilskudds- låne- og garantiordninger for arbeiderstyrte bedrifter.»

Representantforslagets forslag 8

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at et av norsk næringslivs fremste konkurransefortrinn er den korte avstanden mellom direktørkontor og gulvet i bedriften, der fagarbeiderne, ingeniørerne og lederne sammen kan utvikle innovasjon og mer effektive løsninger. Likevel er denne arbeidslivsmodellen under press, og derfor er det behov for å systematisk styrke ansattes medvirkning og bidra til et mer demokratisk arbeidsliv.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke representasjon av ansatte i bedriftsstyrer og utvide retten til representasjon til også å gjelde mindre bedrifter.»

Representantforslagets forslag 9

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at ingen naturlov sier at demokratiet skal opphøre ved terskelen til arbeidsplassen. Tidligere statsminister i Sverige Olof Palme pekte i sin tid ut, sammen med den svenske fagbevegelsen og det sosialdemokratiske partiet, lønnstakerfond som en mekanisme for å kunne utjevne forskjeller og demokratisere eierskap på en forutsigbar måte. Den svenske eierklassen klarte likevel å hindre dette forslaget fra å bli til virkelighet, og siden har forskjellene i makt og rikdom i Sverige økt massivt. Disse medlemmer ønsker en utredning av hvordan lønnstakerfond kan innføres i Norge, som inkluderer avgrensinger og hvilke deler av økonomien som kan være egnet for et slik fond.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede med sikte på innføring av en form for lønnstakerfond i deler av næringslivet, hvor en andel av overskuddet i bedriftene settes av

i et fond eid av de ansatte i fellesskap, for demokratisering og oppkjøp av andeler i bedriftene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fullt skattefradrag for fagforeningskontingent.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer full innsynsrett for tillitsvalgte i lønns- og arbeidsvilkår.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene vurdere lovbestemmelser som sikrer at tvungen lønnsnemnd ikke misbrukes til å svekke arbeidstakernes maktposisjon i arbeidskonflikter, og komme tilbake til Stortinget med sak om dette.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gjennomgang av arbeidsmiljøloven, i samarbeid med partene, med sikte på å styrke tillitsvalgtes lovbestemte mandat og rolle, for eksempel ved å erstatte kan-bestemmelser med skal-bestemmelser hvor det angår tillitsvalgtes lovgitte verktøy, og komme tilbake til Stortinget med forslag.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å gi arbeidsgivere sterkere plikter til å gjennomføre medvirkning med tillitsvalgt, særlig ved spørsmål om tilrettelegging på arbeidsplassen ved sykdom, HMS og seniorers arbeidsdeltakelse, og å inkludere sanksjoner mot arbeidsgiver ved brudd på slike medvirkningsplikter.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi tjenestemannsorganisasjonene i staten en formalisert rett til deltakelse i styringsdialogen mellom departementer og virksomheter for å ivareta medbestemmelsen til de ansatte i virksomhetene.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at staten utvikler gode tilskudds-, låne- og garantiordninger for arbeiderstyrte bedrifter.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke representasjon av ansatte i bedriftsstyrer og utvide retten til representasjon til også å gjelde mindre bedrifter.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen utrede med sikte på innføring av en form for lønnstakerfond i deler av næringslivet, hvor en andel av overskuddet i bedriftene settes av i et fond eid av de ansatte i fellesskap, for demokratisering og oppkjøp av andeler i bedriftene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:243 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Ingrid Fiskaa og Freddy André Øvstegård om mer makt for arbeidsfolk – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 26. mai 2025

Freddy André Øvstegård

leder

Dagfinn Henrik Olsen

ordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
BSK/inv

Vår ref
25/1656-

Dato
4 . mai 2025

**Svar på representantforslag 243 S (2024-2025) fra
stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Ingrid Fiskaa og
Freddy André Øvstegård om mer makt for arbeidsfolk**

Jeg viser til brev fra komiteen av 24. april der det bes om en vurdering av
Representantforslag 243 S (2021-2025) om mer makt til arbeidsfolk.

Innledningsvis vil jeg påpeke at forslagsstillerne tegner et vel negativt bilde av norsk
arbeidsliv. Vår arbeidslivsmodell er preget av et velutviklet partssamarbeid, både på
virksomhets- og samfunnsnivå. Organisasjonsgraden har ligget stabilt på rundt 50% de siste
tiårene, og norske arbeidstakere rapporterer generelt om høy jobbtilfredshet.

Jeg er helt enig i at et organisert arbeidsliv med sterke fagforeninger, faglige rettigheter og
tariffavtaler er en forutsetning for et trygt, godt og rettferdig arbeidsliv. Norge trenger at enda
flere organiserer seg, og regjeringen har derfor mer enn doblet skattefradraget for
fagforeningskontingenten og på 1.mai meddelte jeg og statsministeren at vi ønsker en
ytterligere økning til minst 10 000 kroner i løpet av neste stortingsperiode.

Så er det sånn at fagforeningsfradraget er et av flere virkemidler for å styrke det organiserte
arbeidslivet. Regjeringen vil fortsette å legge til rette for et godt partssamarbeid, både
sentralt og lokalt. Vi arbeider også for å øke kunnskapen om fagforeningenes rolle blant
annet i skolen, lederutdanningene og på arbeidsplassene. I tillegg har vi styrket
fagforeningenes rolle ved å innføre kollektiv søksmålsrett ved ulovlig innleie, og ved å utvide
arbeidsgivers lovbestemte drøftingsplikt.

Arbeidstakernes rett til medvirkning, medbestemmelse, informasjon og drøfting er en sentral
forutsetning for et velfungerende arbeidsliv. Dagens arbeidsmiljølov inneholder en rekke

bestemmelser som sikrer involvering av arbeidstakernes representanter. Gjennom å ta initiativ til lovforslag som utvider ordningene med verneombud og arbeidsmiljøutvalg, har regjeringen sørget for å styrket arbeidstakernes medvirkning i saker som angår arbeidsmiljøet. Når det gjelder offentlig sektor, vil jeg vise til at regjeringen har iverksatt en omfattende tillitsreform. En sentral målsetning med dette arbeidet er å styrke partssamarbeidet og bedre mulighetene for reell medvirkning.

Også ansattes rett til representasjon i foretakenes styrende organer er viktige rettigheter som sørger for at arbeidstakere kan ta del i beslutninger som gjelder arbeidsplassen. Dagens regelverk gir de ansatte rett til representasjon i styrende organer i de fleste foretaksformer. Stort sett forutsetter rett til representasjon et visst antall ansatte i virksomheten, normalt flere enn 30. Senkning av denne terskelen har vært vurdert tidligere. Jeg viser i denne sammenheng til departementets vurderinger i Meld. St. 29 (2010–2011) punkt 14.6.1, hvor det blant annet ble vist til at det i mindre selskap ofte er få eiere og små styrer og at en slik lavere terskel derfor vil kunne føre til en utvidelse av styrene i en rekke selskap. Jeg vil likevel understreke at dagens regelverk ikke er til hinder for ansatterepresentasjon i de styrende organer også i mindre foretak.

I likhet med forslagsstillerne er regjeringen opptatt av at ordningen med tvungen lønnsnemnd ikke misbrukes. Allerede høsten 2023 nedsatte vi derfor en partssammensatt arbeidsgruppe som fikk mandat å se nærmere på bruken av tvungen lønnsnemnd, og eventuelt å foreslå tiltak som kan bidra til å redusere behovet for inngrep. En samlet arbeidsgruppe ga en uttrykk for at dagens system i all hovedsak fungerer godt og at de har tillitt til myndighetenes faglige vurderinger.

Regjeringen har også gjort en rekke endringer for å styrke arbeidstakernes stilling. Blant annet har vi innført lovbestemmelser om at heltid skal være hovedregelen i arbeidslivet, fjernet den generelle adgangen til midlertidig ansettelse og strammet inn på regelen for innleie fra bemanningsforetak. For å hindre at regelverket misbrukes og brytes, har vi også sørget for å styrke Arbeidstilsynet med nær 90 millioner kroner, samt lagt frem lovforslag som skal gjøre det enklere for Arbeidstilsynet å avdekke brudd og følge opp virksomheter som bevisst omgår regelverket.

Videreutvikling og tilpassing av regelverket er imidlertid et kontinuerlig arbeid. Et gode med trepartssamarbeidet er at både problemer og løsninger diskuteres med partene. Tett dialog med partene er viktig. Dette gjelder både med hensyn til hvilke arbeider som skal igangsettes og innholdet i det.

Jeg kan forsikre om at regjeringen, i samarbeid med partene, vil fortsette arbeidet med å styrke det organiserte arbeidslivet og arbeidstakernes stilling. Dette er den rette fremgangsmåten når det gjelder utvikling av arbeidslivsområdet.

Med hilsen

A handwritten signature in purple ink, reading "Tonje Brenna". The signature is written in a cursive, flowing style.

Tonje Brenna

